וכמה פחות שבערכין שלשה סלעים . אע"ג דאמר בתוספתא דמכילתין הרי עלי ערך סתם מביא המועט וכמה (אם) המועט ה' סלעים (סלעים) יל "דהתם בסתם ערך זהב יד) (ונקבה) הוא: **קרי** ביה מו) ערך בערכך . מיתורא בערכך דמלי למכתב ערך ומיתורא דרים ,ואינו ערך נופיה לינטריך :

לומר אחין נידון בהשג יד . מ"מ כמפרש דמי לכיון דאמר ערך סתם עלי ויודע הוא שזהו פחות שבערכין ג' שקלים כמ"ד הרי עלי ג' שקלים מז) ולא דמי לאומר ערך פלוני דהתם לא מוכחא מילתא דאין הכל יודעין יז) שטתיו אבל הכא דבר גלוי הוא שהרי לא תלה בשום אדם לשון הקומרים וקשה דהא כי אמר ערך פלוני עלי יודע הוא שאינו יח) כן אדם ומייב ה' סלעים ונידון בהשג יד שבסלע אחד לו בשעים וגרלה לפרש כמפרש דמי דהוי כמו לומר בהדיא הרי עלי שלש סלעים הואיל ואמר ערך סתם דומה לו אמר ערך פלוני כן עשרים לף על פי שיודע שיתחייב חמשים סלעים מ"מ נזירה הכתוב יט) כיון שתלה הערך בנערך נזירה הכתוב הוא שידון בהשג יד ואינו כמו מפרש הרי עלי ג' סלעים לבדק הבית כ) : **הוא** והקדש שותפין כו) . פי' בקונטרס דנבי הקדש נקט שותפות לומר שהוא והקדש תולקין דמקדים בעין יפה מקדים לבל גבי מכירה שייך כא) דמשמען לשון שומא כלומר שיומו אותו לבר שמכר לאיזה מלאכה הוא ראוי כב) ולפי שויה יטול : **והא** פרה וחמור דליתנהו בערכין ואינו נידון בכבודו וכל שכן כשמקדיש "הגוף כג) דפשטה קדושה מזבח הא בקדשי בדק הבית . בריתא בקדשי כד) מזבח דאמר רחם חמור הקדם לדמי עולה ואינו נידון בכבודו דכי כתיב נפשות גבי ערכין כתיב בקדשי בדק הבית ניתנו וכי אמרינן אינו בדיון בכבודו אפילו טומטום שנדר לדמיו לבדק הבית :

תורה אור

אין לי אלא איש שהעריך: בין איש בין אשה אשה שהעריכה איש, אשה שהעריכה אשה מנין? ת"ל "נפשות" (ב) א"נ "נפשות" לרבות מנוול ומוכה שחין, *שיכול "נדר" בערכך" (ג) כל שישנו בדמים ישנו בערכין וכל שאינו בדמים אינו בערכין ת"ל "נפשות" (ד) "והיה ערכך"-לרבות טומטום ואנדרוגינוס לדמים, שיכול "נדר בערכך"-כל שישנו בערכין ישנו בדמים וכל שאינו בערכין אינו בדמים תלמוד לומר "והיה ערכך". הזכר-זכר ולא *טומטום ואנדרוגינוס יכול לא יהו בערך איש אבל יהיו בערך אשה ת"ל "והיה ערכך הזכר, ואם נקבה היא" זכר ודאי נקבה ודאית ולא טומטום ואנדרוגינוס אמר מר "בערכך" לרבות ערך (ה) סתום מאי "ערך סתום"? דתניא "האומר "ערך סתום עלי" נותן כפחות שבערכין, וכמה פחות שבערכין? שלשת שקלים ואימא חמשים *תפשתה מרובה לא תפשתה תפשתה מועט תפשתה" ואימא שקל. דכתיב "וכל ערך יהיה בשקל הקודש"? ההוא בהשג יד הוא דכתיב, ואלא קרא (ו) למה לי? אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה לומר שאינו נידון בהשג יד, מאי טעמא? כמפרש דמי, איכא דאמרי אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה נידון בהשג יד, פשיטא? מהו דתימא כמפרש דמי, קמשמע לן ד"א "בערכך" ערך בולו הוא נותן ואינו נותן ערך (ז) (רמי אברים) והא אפיקתיה לערך סתם? קרי ביה ערך-בערכך, יכול שאני מוציא דבר שהנשמה תלויה בו, תלמוד לומר "נפשות", נפשות" ולא את המת והא אפיקתיה קרי ביה נפש-נפשות, אוציא את המת ולא אוציא את הנוסס? תלמוד לומר "והעמיד... והעריך" אי הכי מת נמי תיפוק לי מ"והעמיד... והעריך" הכי נמי ואלא "נפש נפשות" למה לי? כדבעינן למימר קמן ד"א "נפשות": אין לי אלא אחר שהעריך אחר, אחר שהעריך מאה מנין? ת"ל "נפשות" ד"א "נפשות" אין לי אלא איש שהעריך: בין איש בין אשה, אשה שהעריכה איש, ואשה שהעריכה אשה מנין? ת"ל "נפשות" דבר אחר "נפשות" להביא מנוול ומוכה שחין והא אפיקתיה-להנך? הנך לא צריכי-קרא, מ"מ (ט) שקול הוא ויבואו כולם, כי איצטריך קרא למנוול ומוכה שחין הוא דאצטריך "והיה ערכך" לרבות טומטום ואנדרוגינוס לדמים, דמים דיקלא, אילו אמר "דמי דיקלא" מי לא יהיב? אמר (י) רבא לומר *שנידון בכבודו-סד"א "נדר בערכך"-כתיב-כל שישנו בערכין נידון בכבודו וכל שאינו בערכין אינו נידון בכבודו, (יא) אל אביי ודלא איתיה בערכין מי נידון בכבודו? והתניא (יב) "ראש עבד זה הקדש הוא" (יג) והקדש שותפין בו "ראש עבד מכור לך" משמעין ביניהם, "ראש חמור זה הקדש" הוא והקדש שותפין בו "ראש חמור מכור לך" משמעין ביניהם, "ראש פרה מכור לך" לא מכר אלא ראשה (יד) של פרה, ולא עוד אלא אפילו (טו) "ראש פרה הקדש" אין להקדש אלא ראשה ואי "פפא דדא" הוא בן רישא דתורא בבי טבחא, והא חמור ופרה ליתנהו בערכין ואין נידון בכבודו? ליטעמיך תיקשי לך עבד דאיתיה בערכין ואין נידון בכבודו, אלא, לא קשיא הא בקדשי בדק הבית, הא בקדשי מזבח (טז) אוקמתה בקדשי מזבח אימא סיפא ולא עוד אלא אפי' אמר ראש פרה זו הקדש אין להקדש אלא ראשה אמאי תפשוט קדושה בכולה מי לא תניא (יז) האומר

(ה) [מיל מה: ס"ע ב.] (ו) [הוס' פ"ע ב] (ז) תמורה יח: (קדושין ז.) [הוליו סט:]

"ערכי עלי" ולא אמר "ערך פלוני עלי" אלא אמר "הרי עלי ערך": שלשה סלעים. דכתיב ולנקבה שלשה סלעים וזהו פחות שבערכין: מרובה לא תפשתה. דיש להקשות תפוס לא המועט: תפשתה מועט תפשתה. דלא מקשה לך תפוס לא המרובה אינו חולק על דברך אלא מוסיף דבכלל מרובה איכא מועט: בפשע יד. סתם עני הוא ומך מערכך לא יעריכנו כהן בפחות משקל אבל דין ערך קונה אין מועט מג' שקלים: אלא קרא. "בערכך" למאי אתא הואיל וערך סתם אינו אלא ג' שקלים, בלא קרא נמי ידענא דבלא כלום-לא מיפטר, ובגיר מהכי לא מלי יהיב דהא אין "ערך קונה" נקרא בפחות מיכן: שאינו נידון בהשג יד. סתפיקו אין ידו משגת לג' שקלים טהן ג' שקלים: כמפרש דמי. דכיון דאמר "ערך סתם עלי" יודע הוא (ג) (שזהו) שפחות שבערכין יח) ג' שקלים כמאן דאמר "הרי עלי ג' שקלים" דמי ולא דמי לאומר "ערכי עלי" או "ערך פלוני עלי" דהתם לא מוכחא מילתא, דאין הכל יודעין שהרי לא תלה בשום אדם לשון הקומרים וקשה דהא כי אמר ערך פלוני עלי יודע הוא שאינו יח) כן אדם ומייב ה' סלעים ונידון בהשג יד שבסלע אחד לו בשעים וגרלה לפרש כמפרש דמי דהוי כמו לומר בהדיא הרי עלי שלש סלעים הואיל ואמר ערך סתם דומה לו אמר ערך פלוני כן עשרים לף על פי שיודע שיתחייב חמשים סלעים מ"מ נזירה הכתוב יט) כיון שתלה הערך בנערך נזירה הכתוב הוא שידון בהשג יד ואינו כמו מפרש הרי עלי ג' סלעים לבדק הבית כ) : **הוא** והקדש שותפין כו) . פי' בקונטרס דנבי הקדש נקט שותפות לומר שהוא והקדש תולקין דמקדים בעין יפה מקדים לבל גבי מכירה שייך כא) דמשמען לשון שומא כלומר שיומו אותו לבר שמכר לאיזה מלאכה הוא ראוי כב) ולפי שויה יטול : **והא** פרה וחמור דליתנהו בערכין ואינו נידון בכבודו וכל שכן כשמקדיש "הגוף כג) דפשטה קדושה מזבח הא בקדשי בדק הבית . בריתא בקדשי כד) מזבח דאמר רחם חמור הקדם לדמי עולה ואינו נידון בכבודו דכי כתיב נפשות גבי ערכין כתיב בקדשי בדק הבית ניתנו וכי אמרינן אינו בדיון בכבודו אפילו טומטום שנדר לדמיו לבדק הבית :

ימכר

ד"א "נפשות" אין לי אלא איש שהעריך: בין איש בין אשה, אשה שהעריכה איש, ואשה שהעריכה אשה מנין? ת"ל "נפשות" דבר אחר "נפשות" להביא מנוול ומוכה שחין והא אפיקתיה-להנך? הנך לא צריכי-קרא, מ"מ (ט) שקול הוא ויבואו כולם, כי איצטריך קרא למנוול ומוכה שחין הוא דאצטריך "והיה ערכך" לרבות טומטום ואנדרוגינוס לדמים, דמים דיקלא, אילו אמר "דמי דיקלא" מי לא יהיב? אמר (י) רבא לומר *שנידון בכבודו-סד"א "נדר בערכך"-כתיב-כל שישנו בערכין נידון בכבודו וכל שאינו בערכין אינו נידון בכבודו, (יא) אל אביי ודלא איתיה בערכין מי נידון בכבודו? והתניא (יב) "ראש עבד זה הקדש הוא" (יג) והקדש שותפין בו "ראש עבד מכור לך" משמעין ביניהם, "ראש חמור זה הקדש" הוא והקדש שותפין בו "ראש חמור מכור לך" משמעין ביניהם, "ראש פרה מכור לך" לא מכר אלא ראשה (יד) של פרה, ולא עוד אלא אפילו (טו) "ראש פרה הקדש" אין להקדש אלא ראשה ואי "פפא דדא" הוא בן רישא דתורא בבי טבחא, והא חמור ופרה ליתנהו בערכין ואין נידון בכבודו? ליטעמיך תיקשי לך עבד דאיתיה בערכין ואין נידון בכבודו, אלא, לא קשיא הא בקדשי בדק הבית, הא בקדשי מזבח (טז) אוקמתה בקדשי מזבח אימא סיפא ולא עוד אלא אפי' אמר ראש פרה זו הקדש אין להקדש אלא ראשה אמאי תפשוט קדושה בכולה מי לא תניא (יז) האומר

(ה) [מיל מה: ס"ע ב.] (ו) [הוס' פ"ע ב] (ז) תמורה יח: (קדושין ז.) [הוליו סט:]

"נפשות" כתיב כל שישנו בערכין נידון בכבודו אפי' כשאמר "דמי" דאשי עלי, וכל שאינו בערכין כשאמר "דמי" דאשי עלי אינו נידון בכבודו דנפשות גבי ערך כתיב, קמ"ל: **משמען ביניהן**. כמה שוה ויחלוקו דמיו ומבעיא לי אמאי נקט התם שותפין והכא משמען יג) : **ופפא**. מאי טעמא דגבי פרה לא הקדים אלא לראשה: **דפא מזדבן ריש פורא בני מבחא**. אבל ראש עבד ורחם חמור אין דרך למכור הלכך לפלגיה זבניה לפלגיה אקדשיה: **ואין נידון בכבודו**. דקתני הוא והקדש שותפין בו ולא הוי טוליה דהקדש: **ופא עבד דליתיה בערכין**. כדקתני במתני' וקתני בהך ברייתא גבי עבד גמי הוא, והקדש שותפין בו ואין נידון בכבודו: **אלא ד"א**. הך ברייתא דקדשי מזבח דאמר רחם חמור לו עבד זה לדמי עולה אין נידון בכבודו ג) (דכי) כתיב "נפשות", גבי ערכין כתיב, דקדשי בדק הבית ניתנו, וכי קאמרינן אינו בכבודו אפילו טומטום שנדר דמיו, בקדשי בדק הבית : **תפשוט קדושה בכולה**. הואיל וחזיא להקרבה :

ימכר

דאיל ודאלין הוא מוכרין [אותו] ודאלקון דמיו אי יפדה האחד חלק חברו : אין לו להקדש אלא ראשה.. דאיל ועשוי הוא לסבור ראש של בהמה ולא הנוף בבית הקצבות : ואין נידון בכבודו : הקדש אע"ג דנשמה תלויה בראש : הא בקדשי מזבח כו' . כלומר הא דאמר שניהן שותפין דאקדשיה קדושה בקדשי מזבח : והא דאקדשיה בקדושת בדק הבית נידון בכבודו דהיינו דומיא דערכין דהוו קדושה בדק הבית :

דלא פשט הקדושה : כד] בקדשי בדק הבית וכי אמרינן אנו בקדשי מזבח דאמר :

מקבץ

ב) בערכך כתיב כל כו' : ג) ערך סתם וכצ"ל לקמן: ד) קרא למאי אתא אמר תיבות למה לי נמחק : ד) תיבת דמי נמחק : ה) אלא דאמר דמי : ו) אמר רבה לומר אות א' נמחק : ז) הוא והקדש שותפין בו. גליון פ' בקונט' דגבי הקדש וכו' ואין להקשות מ"מ משנים שהפילו לכים זה סנה וזה מאתים דהשכר לאמצע ומיקי לה בפ' מי שהיה נשוי בשור העומד לחרישה וי"ל דהתם דלא הקפידו זה לזה אמרי' הכי אבל הכא מוכר בעין רשה מוכר. ר"י ז"ל: ח) תיבות של פרה נמחק : ט) אמרי' אמר ראש : י) תיבת שזהו נמחק: יא) שבערכין הוא כ: יב) והא משמען גלוין ז"ל דשמעין ז"ל שישומו מלאכתו ושיעור שיעבור לזה יעבור לזה ושתיהן משתמשין בו מה שאין כן גבי ההקדש דאין ה ה ד י ו פ יכול לה ש ת מ ש בו אבל שותפות בעלמא הוא דאיה ליה ומוכרין אותו ותולקין דמיו או יאמר אחד לחבירו נוד או אגוד. כך מצאתי בגליון ובר"ש כ"י: יג) בכבודו ראי נמי כתיב תיבת דכי נמחק : יד) דזכר ונקבה בסתם ערך דזכר ונקבה הוא הס"ד : טו) ערך בערכך . גליון שני ייחורים הן אחד הנף ואחד הבית דמצי למכתב ערך וכתיב בערכך ומיתורא כו' : טז) שקלים דמי ולא דמי לאומר ערכי עלי או ערך פלוני : יז) יודעין את שטתיו : יח) שאינו פחות מבן חדש והריב ה' סלעים ואפ"ה נדון בהשג יד : יט) הכתוב הוא כיון שתלה הערך בנערך שידון ותיבות נזירה הכתוב הוא נמחק : כ) הבית אבל בערך סתם שלא תלה בשום אדם אין כאן נזירה הכתוב הס"ד : כא) שייך לישנא דמשמען : כב) ראוי . גליון כגון אם היה פלמד תינוקת או מזמר עיקר מלאכה בראשו ואם אינן בשאר מלאכה שלו יד או לפי המלאכה ולא הרגל הכל לפי המלאכה בראשו דיכון שאי אפשר לעשות שום מלאכה בלי הראש ע"כ יחלוקו אלא אורחא דמילתא נקט כשיש לו חבר שייך למיתני משמען ביניהן ובהקדש שאין לו חבר הנא הוא והקדש שותפין ומסילא יודענא שילך הוא אצל הגזבר ויעשה שומא ביניהם. הרא"ש ז"ל : כג] דשמה. ס"א

שיטה מקובצת

ב) בערכך כתיב כל כו' : ג) ערך סתם וכצ"ל לקמן: ד) קרא למאי אתא אמר תיבות למה לי נמחק : ד) תיבת דמי נמחק : ה) אלא דאמר דמי : ו) אמר רבה לומר אות א' נמחק : ז) הוא והקדש שותפין בו. גליון פ' בקונט' דגבי הקדש וכו' ואין להקשות מ"מ משנים שהפילו לכים זה סנה וזה מאתים דהשכר לאמצע ומיקי לה בפ' מי שהיה נשוי בשור העומד לחרישה וי"ל דהתם דלא הקפידו זה לזה אמרי' הכי אבל הכא מוכר בעין רשה מוכר. ר"י ז"ל: ח) תיבות של פרה נמחק : ט) אמרי' אמר ראש : י) תיבת שזהו נמחק: יא) שבערכין הוא כ: יב) והא משמען גלוין ז"ל דשמעין ז"ל שישומו מלאכתו ושיעור שיעבור לזה יעבור לזה ושתיהן משתמשין בו מה שאין כן גבי ההקדש דאין ה ה ד י ו פ יכול לה ש ת מ ש בו אבל שותפות בעלמא הוא דאיה ליה ומוכרין אותו ותולקין דמיו או יאמר אחד לחבירו נוד או אגוד. כך מצאתי בגליון ובר"ש כ"י: יג] בכבודו ראי נמי כתיב תיבת דכי נמחק : יד] דזכר ונקבה בסתם ערך דזכר ונקבה הוא הס"ד : טו] ערך בערכך . גליון שני ייחורים הן אחד הנף ואחד הבית דמצי למכתב ערך וכתיב בערכך ומיתורא כו' : טז] שקלים דמי ולא דמי לאומר ערכי עלי או ערך פלוני : יז] יודעין את שטתיו : יח] שאינו פחות מבן חדש והריב ה' סלעים ואפ"ה נדון בהשג יד : יט] הכתוב הוא כיון שתלה הערך בנערך שידון ותיבות נזירה הכתוב הוא נמחק : כ] הבית אבל בערך סתם שלא תלה בשום אדם אין כאן נזירה הכתוב הס"ד : כא] שייך לישנא דמשמען : כב] ראוי . גליון כגון אם היה פלמד תינוקת או מזמר עיקר מלאכה בראשו ואם אינן בשאר מלאכה שלו יד או לפי המלאכה ולא הרגל הכל לפי המלאכה בראשו דיכון שאי אפשר לעשות שום מלאכה בלי הראש ע"כ יחלוקו אלא אורחא דמילתא נקט כשיש לו חבר שייך למיתני משמען ביניהן ובהקדש שאין לו חבר הנא הוא והקדש שותפין ומסילא יודענא שילך הוא אצל הגזבר ויעשה שומא ביניהם. הרא"ש ז"ל : כג] דשמה. ס"א דלא פשט הקדושה : כד] בקדשי בדק הבית וכי אמרינן אנו בקדשי מזבח דאמר :

מקבץ